

РЕШЕНИЕ

№ 23

гр. Пловдив, 20.01.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АПЕЛАТИВЕН СЪД – ПЛОВДИВ, 2-РИ ГРАЖДАНСКИ СЪСТАВ, в публично заседание на двадесет и пети ноември през две хиляди двадесет и втора година в следния състав:

Председател: Станислав П. Георгиев

Членове: Стоян Ат. Германов
Христо В. Симитчиев

при участието на секретаря Анна Д. Стоянова
като разгледа докладваното от Христо В. Симитчиев Въззивно търговско дело № 20225001000626 по описа за 2022 година

Производство по чл.267 ГПК.

Постъпила е въззивна жалба с вх. №5361/09.08.2022 г. от „М.Д.“ ЕООД „ЕИК ....., седалище и адрес на управление: гр. П., ул.„Г.С.“ № 15, ет. 5, ап.14 против Решение № 58 от 11.07.2022 г. по т.д. №146/2021 г. по описа на Окръжен съд-Пазарджик, с което се отхвърля като неоснователен иска с правно основание чл.405 ал.1 от КЗ, предявен от „М.Д.“ЕООД против ЗАСТРАХОВАТЕЛНО АКЦИОНЕРНО ДРУЖЕСТВО "О.З." ЕИК ....., гр.С., район „В.“, ж.к. „В.“, ул. „С.С.“ № 7 за осъждане на ответника да заплати на ищеца застрахователно обезщетение в размер на 49 010 лв. по застрахователен договор по полица №....., с предмет застраховка „ПОЖАР И ПРИРОДНИ БЕДСТВИЯ“-СЕКЦИЯ I „ИНДУСТРИАЛЕН ПОЖАР“. Застрахованото имущество е: ТРАЙНИ НАСАЖДЕНИЯ-ЛОЗЯ, НАД 5 ГОДИНИ, ВИНЕН СОРТ МАВРУД, в землището на с. Ю., с площ от 17.390 дка, с общо засадени 6100 бр.лози. Покритите рискове са: пожар, буря, градушка, пороеен дъжд, наводнение, замръзване, пожар на корен, умишлен палеж и/или експлозия, злонамерени действия на трети лица, със срок на

действие от 28.04.2019г. и край 27.04.2020г., поради настъпило застрахователно събитие, за което е образувана при ответника преписка по щета № .... и се осъжда „М.Д.“ ЕООД „ЕИК ..... да заплати на ЗАСТРАХОВАТЕЛНО АКЦИОНЕРНО ДРУЖЕСТВО "О.З." ЕИК .... деловодни разноски в размер на 2 496 лв.

Жалбоподателят излага съображения за неправилност и незаконосъобразност на първоинстанционното решение. Посочва, че първоинстанционният съд не е съобразил решението си със събраните по делото доказателства и неправилно е достигнал до извод, че валидното съществуване на застрахователно правоотношение не е доказано по безспорен начин. Само поради факта, че ищецът не е собственик на застрахованото имущество, съдът направил неправилен извод, че след като е сключил договор за застраховка на чужд имот, е налице недействителност на застрахователния договор, поради липса на застрахователен интерес, както и че като ползвател, ищецът не е легитимиран да получи застрахователното обезщетение, без изричното одобрение на договора за застраховка от собственика на имота, въпреки че такава клауза липсва, както в самия договор, така и в Общите условия към него.

Моли съда да отмени първоинстанционното решение и да уважи изцяло предявения иск.

От въззиваемата страна ЗАСТРАХОВАТЕЛНО АКЦИОНЕРНО ДРУЖЕСТВО "О.З." в срок е подаден писмен отговор на жалбата, с който се оспорват изцяло наведените в същата доводи и възражения, за което са изложени подробни съображения. Иска се въззивната инстанция да потвърди първоинстанционното решение като правилно и законосъобразно.

След преценка на материалите по делото, направените от страните твърдения и искания, както и развитите в жалбата срещу първоинстанционното решение възражения в аспекта на чл.269 ГПК, Пловдивският апелативен съд намира следното:

Предявеният иск е с правна квалификация по чл.405, ал.1 КЗ. Предмет на същия е реализиране правото на ищеца, като застрахован по полица № ....., сключена с ответното дружество, да получи застрахователно обезщетение съобразно условията на застрахователния договор, в размер на

49 010 лв, за претърпените имуществени вреди – погиване на 5700 бр лози, съставляващи 94,25% от трайните насаждения – лозя над 5 г., винен сорт Мавруд, в землището на с.Ю. – 17,390 дка, вследствие увреждане на лозовите насаждения в резултат на злонамерени действия на трети лица на 17.05.2019г..

С оглед подвигнатите с жалбата възражения, следва, на първо място, да се даде отговор на въпроса дали процесният застрахователен договор, сключен с горепосочената полица, е действителен.

Видно от съдържанието на полицата, същата е сключена между ищцовото дружество, като застрахован и ответника, като застраховател, съгласно общите условия на застраховка „ПОЖАР И ПРИРОДНИ БЕДСТВИЯ"-СЕКЦИЯ I „ИНДУСТРИАЛЕН ПОЖАР“, специални условия за „Застраховка на трайни, неплододаващи насаждения, за следното имущество: трайни насаждения – лозя над 5 г., винен сорт Мавруд, в землището на с.Ю. – 17,390 дка и при следните покрити рискове (клаузи): пожар (вкл.последниците от гасенето му), буря, градушка, пороен дъжд, наводнение, замръзване, пожар на корен, умишлен палеж и/или експлозия, злонамерени действия на трети лица, при база на застраховане: площ – 17,390 дка – общо по местности, лозя/винен сорт – 6100 бр., при застрахователна сума 52000 лв и премия от 1820 лв. Не е посочено трето ползващо се от покритието на застраховката лице.

Според твърденията на ищеца и данните по делото, застрахователното събитие е установено на 17.05.2019г. и се изразява в прерязване стъблата на 5700 бр лозови фиданки на около 20 см над земята, вследствие което при тях няма никакво сокодвижение и са напълно загинали, като увредените насаждения са 94,25 % от целия лозов масив, състоящ се от общо 6100 фиданки.

Видно от представените от страна на застрахователя документи от преписката по образуваната по повод това събитие щета, „М.Д.“ЕООД е сключило договор за аренда на земеделска земя от 27.04.2018г., като арендатор, за срок от 10 стопански години, за поземлен имот в с.Ю., с ид..... по КККР, с адрес с.Ю., м.“Д.“, с площ 17278 кв.м, с трайно предназначение на територията: земеделска и начин на трайно ползване:лозе, категория на земята – 4, номер по предходен план ..., с И.В.П., в качеството ѝ на ЕТ“И.П.“,

ЕИК:..., като арендодател. Договорът е сключен за срок от 10г., като за този срок, арендодателят предоставя на арендатора за ползване във вида, в който се намира към датата на сключване, срещу арендно плащане от 30 лв за един декар за една стопанска година. Уговорено е също, че арендодателят се съгласява и декларира, че арендаторът ще застрахова в своя полза имота, предмет на договора и ще получи застрахователно обезщетение при настъпване на застрахователно събитие. Установява се, че за предходната стопанска година, „М.Д.“ЕООД е имало сключен със собственика на имота договор за наем на земеделска земя от 14.11.2017г., със срок от 12 месеца.

Съгласно чл.3, ал.1 от Закона за арендата в земеделието, договорите за аренда, както и споразуменията за тяхното изменение или прекратяване се сключват в писмена форма с нотариално удостоверяване на подписите на страните, извършени едновременно. Ето защо, процесният договор няма характер на договор за аренда, тъй като не е сключен в изискуемата по закон форма, но се трансформира в действителен договор за наем на земеделска земя, в какъвто смисъл са постановките на т.3 от ТР №2 от 20.07.2017г. по т.д. №2/2015г. на ОСГТК на ВКС.

Предвид горесцитираната клауза от същия, че арендодателят се съгласява и декларира, че арендаторът ще застрахова в своя полза имота, предмет на договора, както и че ще получи застрахователно обезщетение при настъпване на застрахователно събитие, съдът приема, на първо място, че в случая е налице предварително дадено съгласие/одобрение от собственика на имота да се сключи договор за застраховка на същия от страна на арендатора/ползвателя му.

Съгласно чл.402, ал.2 КЗ, договорът за застраховка на чуждо имущество е действителен, ако е налице одобрение от собственика на застрахованото имущество. Според съда, одобрението може да бъде както предварително, така и последващо, поради което и в настоящия случай, относно сключването на процесната застрахователна полица е налице съгласие/одобрение за това от собственик на имота, което означава, че сключеният между ищеца и ответното дружество застрахователен договор с полица № ..... е действителен от гледна точка на изискването на чл.402, ал.2 КЗ.

Съгласно чл.349, ал.1 КЗ, „Застрахователен интерес е правно

призната необходимост от защита срещу последиците от възможно застрахователно събитие“. Според ал.2 от същия, „Недействителен е застрахователен договор, сключен при липса на застрахователен интерес, освен в случаите на бъдещ застрахователен интерес.“

Според настоящия състав, в процесния договор от 27.04.2018г., освен съгласие за застраховане на процесните 17,390 дка лозя от арендатора, е обективизирано и съгласие на собственика на имота, при настъпване на покрит от застраховката риск спрямо застрахованото имущество, застрахователното обезщетение да бъде получено от арендатора/наемателя. Ето защо, за последния несъмнено е налице застрахователен интерес от сключване на процесния застрахователен договор, след като собственикът се е съгласил застрахователното обезщетение да бъде получено от ползвателя. Нещо повече, след като законът изрично допуска застраховане на чуждо имущество, при одобрение (предварително или последващо) от собственика му, очевидно в случая е налице правно призната необходимост от защита срещу последиците от възможно застрахователно събитие, т.е. е налице застрахователен интерес у ищеца при сключване на процесния договор, дори и да не бе уговорено в негова полза правото да получи застрахователното обезщетение при настъпване на покрит риск.

В настоящия случай се касае за хипотеза на отклонение от общото положение при имущественото застраховане, че легитимиран да получи застрахователното обезщетение е само собственика на застрахованото имущество, което е в резултат на изразената и обективизирана в договора от 27.04.2018г. воля на собственика на застрахованото имущество обезщетението да се получи от ползвателя на същото. В такъв смисъл се е произнесъл ВКС в Решение №136/30.08.2013г. по търг. дело №1015/2010г., II т.о., където се приема следното: *„Независимо кой е сключил застрахователния договор, правото да получи обезщетение при настъпване на събитието принадлежи само на собственика на имуществото, освен ако застрахователната полица е сключена в полза на трето лице (чл.380, пр.2 ТЗ отм.), или ако собственикът изрично изрази желание, обезщетението да бъде платено на трето лице – мнимо представляващия го.“* Уговорката ползвателят на имота да застрахова същия в своя полза и да получи застрахователното обезщетение не противоречи на императивни норми на закона, тъй като, в зависимост от преценката и интереса си в конкретния

случай (сключен договор за възмездно ползване на имота за срок от 10г., който собственикът несъмнено има интерес да продължи да действа), собственикът на застрахованото имущество има право да посочи трето лице, което да получи застрахователното обезщетение. По аргумент от съществуването на възможност собственикът на имуществото да даде валидно предварително съгласие за застраховането му от трето лице ползвател, следва да се приеме за допустимо от правна гледна точка и собственикът да може предварително да се съгласи застрахователното обезщетение да се изплати на същото лице. Касае се за вътрешни отношения между страните по арендния/наемния договор, по силата на които помежду им се урежда валидно правото на арендатора/наемателя да получи застрахователното обезщетение при настъпил по отношение на застрахованото имущество покрит риск. Доколкото тези отношения са уредени преди сключването на процесния застрахователен договор, по волята на собственика на застрахованото имущество, изразена в договора за аренда на земеделска земя от 27.04.2018г., ползвателят на последното (ищцовото дружество) се явява легитимиран да получи застрахователното обезщетение по сключената от самия него впоследствие имуществена застраховка, т.е. правото да получи обезщетението при настъпване на събитие, съставляващо покрит риск, възниква направо за него.

В заключение, съдът намира, че за „М.Д.“ЕООД е съществувал застрахователен интерес от сключването на процесния застрахователен договора, с оглед изразената от собственика на имота воля дружеството да получи застрахователното обезщетение по същия, поради което и в отношенията между страните по конкретния застрахователния договор, легитимиран да получи застрахователното обезщетение се явява „М.Д.“ЕООД. Наличието на застрахователен интерес у ищеца в случая обосновава извод за действителност на процесния договор за имуществена застраховка, сключен с полица № ....., в аспекта на нормата на чл.349, ал.2 КЗ.

Ответникът е оспорил исковата претенция с възражения, че ищцовото дружество не е изпълнило задълженията си по член 34.3. от Общите Условия, при които е била сключена застраховката, според който, в случай на настъпване на застрахователно събитие, застрахования е длъжен в 3-дневен срок от узнаването да уведоми за това застрахователя. Посочва, че според твърденията на ищеца, застрахователното събитие е било открито

/констатирано/ на дата 17.05.2019 година, но доказателства в подкрепа на това негово твърдение /освен направеното от него заявление/ не са ангажирани. Няма спор, че на 20.05.2019 година, ищецът е уведомил застрахователя за настъпилото събитие, но сам по себе си, този факт не водел до извода, че застрахования е изпълнил задължението си, произтичащо от член 34.3. от Общите Условия при които е била сключена застраховката.

Също така, ответникът възразява, че в член 34.2. от Общите Условия към застраховката е вменено в задължение на застрахования да уведоми незабавно всички компетентни органи, имащи отношение към настъпилото застрахователно събитие. Счита, че за соченото като настъпило застрахователно събитие като престъпление е следвало за бъдат уведомени органите на МВР, в качеството на компетентния орган, на който е възложено разследването и установяването на извършителя/извършителите на едно такова деяние. По делото обаче не били представени доказателства ищцовото дружество да е уведомило същите за установеното увреждане на застрахованото имущество.

По отношение на посочените възражения, съдът съобрази, че съгласно чл.408, ал.1, т.3 КЗ, *„Застрахователят може да откаже плащане на обезщетение само: при неизпълнение на задължение по застрахователния договор от страна на застрахования, което е значително с оглед интереса на застрахователя, било е предвидено в закон или в застрахователния договор и е довело до възникване на застрахователното събитие;“* В случая, по делото не се твърди от ищеца, а от събраните доказателства и не се установява органите на МВР да са били уведомени от него за посегателството върху застрахованото имущество. Според чл.34, т.2 от ОУ към процесната полица, при настъпване на застрахователно събитие, застрахованият е длъжен да уведоми незабавно всички компетентни органи, имащи отношение към застрахователното събитие, а според т.3 от същия, да уведоми писмено застрахователя в срок от 3 дни ли през първия работен ден, след като му е станало известно за настъпването на застрахователното събитие.

Като взе предвид горното, съдът намира, че в случая, неизпълнение на това задължението по чл.34, т.2 от ОУ от страна на ищцовото дружество може да се приеме като значително с оглед интересите на застрахователя, от гледна точка на невъзможността за установяване на извършителя на

злоумишлените действия, довели до погиване на голяма част от застрахованото имущество, спрямо когото застрахователят би имал регресни права, ако изплати обезщетение по процесното застрахователно събитие. Изпълнена е и втората кумулативно изискуема предпоставка по чл.408, ал.1, т.3 КЗ, доколкото задължението за уведомяване на компетентните органи е било предвидено в ОУ на застрахователя, приложими към договора, явяващи се неразделна част от него. Не е изпълнена обаче третата кумулативно изискуема законова предпоставка по посочената разпоредба, а именно – *неизпълнението да е довело до възникване на застрахователното събитие*. Това, според съда, е така, тъй като уведомяването на органите на полицията не би могло да предотврати настъпването на процесното застрахователно събитие, а само да спомогне за разкриването на извършителя, т.е. неуведомяването на органите на МВР не е довело до възникване на застрахователното събитие.

Освен това, според показанията на св.С. Т.а – застрахователен брокер, през м.май 2019г., с нея се свързал Й. Т. - управител на „М.Д.“ЕООД, на което тя била застрахователен консултант от дълги години, който й казал, че има настъпило събитие и я помолил, да се свърже с баща му, за да се уведоми застрахователя. Свидетелката се свързала с по телефона със служител на застрахователя (М.Ф.), от когото получила указания да се съобщи щетата по националния телефон на застрахователя, както и че не е необходимо да се уведомява полицията. Съдът кредитира показанията на посочения свидетел като незаинтересовани и непосредствени, като с оглед данните от същите, може да се направи извод, че самият застраховател не е изискал от ищцовото дружество да се уведомява полицията.

По отношение възражението на ответника за неизпълнение на задължението по чл.34, т.3 от ОУ на застрахования за уведомяване на застрахователя в 3-дневен срок от узнаване за настъпването на застрахователното събитие, съдът намира, че от една страна, същото е недоказано, тъй като уведомлението е депозирано при застрахователя на 20.05.2019г., 3 дни след твърдяната дата на узнаване за събитието от застрахования. В случай че застрахователят твърди, че събитието е настъпило на по-ранна дата от 17.05.2019г. или че застрахованият е узнал за събитието на по-ранна дата от 17.05.2019г., то в негова тежест бе да докаже това, но по делото доказателства за това не бяха ангажирани. Освен това,

неизпълнението на това задължение, дори да се приеме, че е налице такова, не би могло да обуслови отказ за изплащане на застрахователно обезщетение, тъй като не би могло да доведе до възникване на застрахователното събитие.

Горните съображения за липса на предпоставки за отказ да се изплати застрахователно обезщетение, с оглед специалната норма на чл.408, ал.1, т.3 КЗ, част от гл.39 „Имуществено застраховане“, са напълно относими и по отношение на възраженията на ответника, че неизпълнението на задължението на застрахования за уведомяване на органите на МВР за настъпилото застрахователно събитие съставлява и нарушение на задължението по чл.395, ал. 6 от КЗ, според който, при настъпване на застрахователното събитие, застрахованият е длъжен да положи максимални усилия да намали размера на вредите и да спазва указанията на застрахователя. Според ответника, идентични са и задълженията на застрахования, произтичащи от член 34.1. и член 34.9. от Общите Условия, при които е била сключена застраховката, които вменят на застрахования да обезпечи за всеки един конкретен случай правата на застрахователя срещу третите лица виновно причинили вредите. Според съда обаче, и в двата случая неизпълнението на посочените задължения не е довело до възникване на застрахователното събитие, поради което за застрахователя не е налице основание да откаже да плати обезщетение в настоящия случай.

В отговора на ИМ, за да обоснове отказа си да изплати застрахователно обезщетение, ответникът се позовава и на разпоредбата на чл. 395 ал. 4 от Кодекса за застраховането, даваща право на застрахователя да откаже плащане, когато застрахователното събитие е настъпило поради неизпълнение от застрахования на задължението му „да вземе мерки за предпазване на застрахованото имущество от вреди, да спазва предписанията на застрахователя и на компетентните органи за отстраняване на източниците на опасност за причиняване на вреди“, което задължение било изрично предвидено и в процесния договор. Поддържа, че предпоставките за упражняването на това негово право са регламентирани в чл. 408, ал. 1 т. 3 от КЗ, а именно: неизпълнение на задължение на застрахования по застрахователния договор, което е предвидено в закон или в застрахователния договор, което да се квалифицира като значително с оглед интереса на застрахователя и което да е довело до настъпване на застрахователното събитие. Посочва, че в чл. 20 точка 1 от Общите условия, при които е сключена

застраховката, в задължение на ищеца като застраховано лице е вменено да поддържа застрахованото имущество в изправност и да се грижи за него с грижата на добрия стопанин. В т. 4 на същия текст е посочено, че застрахования е задължен да вземе необходимите мерки за предотвратяване настъпването на застрахователни събития. Ответникът счита, че посочените две договорни задължения на застрахования изцяло се припокриват с вмененото му такова с разпоредбата на чл.395, ал.1 от КЗ. Такова задължение било вменено на ищцовото дружество и в приложения по застрахователната щета договор за аренда - да ползва имота с грижата на добрия стопанин.

Ответникът посочва също, че в раздел III, „Общи изключения“ чл. 3 ал. 1 т. 7 от Общите Условия, при които е била сключена застраховката, изрично е посочено, че е изключено покриването на вреди настъпили в резултат на неправилно или безстопанствено съхранение и липсата на подходяща квалификация. Счита, че в конкретния случай, съдейки от събраните по щетата доказателства, се налага изводът, че застрахования не е изпълнил тези вменени му от закона и застрахователния договор негови задължения, поради което правилно и обосновано му е било отказано изплащането на застрахователно обезщетение.

Понятието грижата на добър стопанин е въведено от законодателя в нормата на чл.63 ЗЗД, според която всяка от страните по договора трябва да изпълнява задълженията си по него точно и добросъвестно, съобразно изискванията на закона и да не пречи на другата страна да изпълнява и тя своите задължения по същия начин, с грижата на добър стопанин освен в случаите, в които законът изисква друга грижа. В съдебната практика се приема, че носителят на задължението следва да полага онова напрежение и настойчивост, които са обичайни и нормални за точното и добросъвестно изпълнение на задължението. В конкретния случай, доколкото се касае за вреди върху застрахованото имущество, които са причинени от злоумишлени действия на трето/-ти, неизвестно/-ни лице/-ца, според съда, не би могло да се вмени вина на застрахования, като ползвател на същото, че от гледна точка на задължението му да се грижи за същото с грижата на добри стопанин, не е положил необходимите грижи за опазване на застрахованото имущество. Не би могло да се приеме, че в рамките на грижата на добър стопанин, която при стопанисване на лозя, се изразява в извършване на обичайните действия за

обработка и поддържане на този тип насаждения, което да гарантира нормалното им развитие съобразно утвърдените в тази област стандарти (напр. регулярно поливане, наторяване, резитба, обработка на почвата, привързване, пръскане и др), ползвателят на процесния лозов масив е бил длъжен да предотврати извършването на противоправни действия от трети неизвестни лица при отсъствието му, респ. на негови работници, от имота. Според съда, предотвратяване на такива би било възможно, ако например е налице 24-часова охрана на лозовия масив, видеонаблюдение или други мерки, които обаче надхвърлят обичайната грижа при ползване на лозови насаждения, дължима от добрия стопанин.

Неотносими с оглед предмета на иска се явяват възраженията на ответника, че от страна на ищцовото дружество не се осъществявани съответстващите на добрите земеделски практики дейности по отношение на застрахованото имущество, а именно - обработка на почвата, поливане, наторяване, резитба, привързване на лозите, пръскане през определени периоди, борба с плевели, болести и паразити, тъй като същите нямат връзка с процесното застрахователно събитие, настъпило в резултат на злонамерени действия на трети лица. Недоказани се явяват и възраженията за осъществено от застрахования неправилно или безстопанствено съхранение на застрахованото имущество и за липса на подходяща квалификация, тъй като данни за това по делото липсват.

По делото пред първата инстанция е представен констативен протокол от 19.06.2019г., съставен от вещо лице агроном - М.ка В., ангажирано от ответното дружество във връзка с преписката по процесната щета №....г., на констатации от който ответникът основава възраженията си, релевирани в отговора на ИМ, че ищцовото дружество не е обработвало изобщо процесния лозов масив. Доколкото се касае за частен свидетелстващ документ, който има само формална доказателствена сила (че изявленията в същия са на лицето, посочено като негов автор), съдът не е обвързан от съдържащите в същия констатации за факти и изводи на автора му. Ето защо, недоказани се явяват възраженията на ответника, основани на въпросното „заключение“, че почвата в процесния лозов масив не е била обработвана нито през есента на 2018 година, нито пък през пролетта на 2019 година, както и че за самите лозя през последните 2-3 години не са полагани необходимите грижи и не са прилагани добрите земеделски практики.

Недоказано се явява и възражението на ответника, основано на същите извънпроцесуални констатации на наетия от него агроном М. В., че към момента на изрязването им през 2019 година, въпросните фиданки са били изсъхнали и не са били във фазата на вегетация. При разпита на посоченото лице като свидетел пред първата инстанция, същата е потвърдила изводите си от констативния протокол, но съдът не кредитира показанията ѝ, както с оглед факта, че се касае за лице, наето от ответния застраховател във връзка с обработването на процесната щета, което поставя под съмнение обективността ѝ, така и защото показанията ѝ се опровергават от тези на разпитания също пред първата инстанция свидетел К.М. – агроном по образование, според който, когато е посетил процесното лозе скоро след процесното застрахователно събитие (4-5 юни 2019г.), същото видимо е изглеждало като обработвано, а лозите, които се са били изрязани, са били живи, жизнени, развиващи се, във фазата преди цъфтеж. Съдът кредитира показанията на този свидетел като обективни и безпротиворечиви. Същите се подкрепят и от изводите на вещото лице Ц.Ц. по допуснатата пред първата инстанция съдебно-агрономическа експертиза, според която, от представени от ответника снимки на лозовия масив преди и след застрахователното събитие било видно, че лозето е било в добро състояние, обработен, подредено и с малки леторасти.

По делото няма спор, а и се установява от представените доказателства, че 5700 броя лозови фиданки са били прерязани изцяло с резачка. На база този факт, ответникът поддържа, че след като са били изрязани повече от 95% от лозовите насаждения, ищецът, като застраховано лице, не е положил дължимата грижа за опазване на застрахованото имущество и за предотвратяване настъпването на застрахователно събитие, че е проявена пълна безстопанственост, доколкото лозовият масив е бил оставен без какъвто и да е надзор, че не са били предприети мерки и не били извършени никакви охранителни действия, предназначени и имащи за цел опазване неприкосновеността на трайните насаждения и добитата от тях реколта. Според ответника, за изрязването на една лоза на извършителя са били необходими средно около 5 минути, при което, според него, за прерязването на 5700 лози на един човек са били необходими 28 500 минути, което се равнява на около 20 календарни денонощия, при условие, че се е режело без да се спира, което счита за практически и физически невъзможно.

Аналогичен според ответника би бил изводът и при условие, че в рязането са участвали повече от едно лица, с оглед на това, че същите биха били лесно забележими в светлата част на денонощието от една страна и от друга - шумът, който ще се излъчва от резачките ще е доловим от значително разстояние както през деня, така и през нощта.

Във връзка с така изложените възражения, съдът намира, на първо място, че от доказателствата по делото (гласни и писмени) безспорно се установява, че стъблата на лозовите насаждения са били прерязани посредством режещ инструмент, а не са били пречупени или изтръгнати. Доколкото няма свидетели на случилото се, не може да се даде категоричен отговор на въпроса дали се касае за механичен инструмент или такъв с моторно задвижване, нито дали извършителите са били едно или повече лица, респ. дали са използвани една или няколко от т.нар. резачки. В тази връзка, съдът не дава вяра на показанията на св.В., че лозята са били изрязани с моторна резачка, тъй като не почиват на нейни преки впечатления на самия процес, нито в показанията ѝ има данни защо свидетелката смята, че е използвана моторна резачка. Освен това, както другият свидетел К.М., така е експертът, изготвил съдебната агрономическа експертиза, говорят само за изрязване на стъблата, но не и че това е извършено с моторна резачка. Предвид горното, съдът намира за произволни, необосновани и недоказани направените от ответника възражения, че изрязването на всички увредени лозови насаждения е отнело около 20 календарни денонощия, през който период ищцовото дружество не е осъществявало дължимия надзор над застрахованото имущество, както и че въпросните злоумишлени действия е следвало да бъдат забелязани от застрахованото лице, тъй като извършването им е било съпроводено от шум на моторна резачка през един продължителен период.

На база на така установената фактология по делото, съдът приема, че между страните е бил сключен действителен застрахователен договор по полица №...., с предмет застраховка „ПОЖАР И ПРИРОДНИ БЕДСТВИЯ“-СЕКЦИЯ I „ИНДУСТРИАЛЕН ПОЖАР“. Застрахованото имущество е: ТРАЙНИ НАСАЖДЕНИЯ-ЛОЗЯ, НАД 5 ГОДИНИ, ВИНЕН СОРТ МАВРУД, в землището на с. Ю., с площ от 17.390 дка, с общо засадени 6100 бр.лози, с покритите рискове: пожар, буря, градушка, пороеен дъжд, наводнение, замръзване, пожар на корен, умишлен палеж и/или експлозия, злонамерени

действия на трети лица, със срок на действие от 28.04.2019г. и край 27.04.2020г., по време на действието на който, на 17.05.2019г., е настъпило застрахователно събитие, съставляващо покрит от застраховката иск – вреди вследствие злонамерени действия на трети лица, изразяващи се в прерязване стъблата на 5700 бр лозови фиданки на около 20 см над земята, вследствие което при тях няма никакво сокодвижение и са напълно загинали, като увредените насаждения са 94,25 % от целия лозов масив, състоящ се от общо 6100 фиданки, за което е образувана при ответника преписка по щета № .....

В тази връзка, установява се, че ищцовото дружество е подало уведомление за щета до ответника на 20.05.2019г., относно застрахователно събитие, установено на 17.05.2019г., с характер на злонамерени действия на трети лица спрямо застрахованото имущество, изразяващи се в увреждане на лозовите насаждения. По повод подаденото на 17.05.2019г. уведомлени за щета, при ответника била образувана щета с №.... от същата дата.

По делото е представен констативен протокол с дата 04.06.2019г., с вх. №440294 от същата дата от вх. регистър на ответното дружество, подписан от К.Д.М., в качеството му на вещо лице – агроном, Д.А.З. - представител на ОЗК „Застраховане“АД и М. Р. Т. - представител на застрахованото лице, относно извършване на оглед на поземлен имот с трайно насаждение лозе (винен сорт мавруд), с площ 17278 кв.м в землището на с.Ю.. Страните не оспорват съставянето му и че е подписан от лицата, посочени като негови автори, като същият съдържа описание на видимите щети, както следва: *От всичките 6100 бр. лозови фиданки, 350 бр са живи и се развиват вегетационно, 50 бр лозови фиданки са с частично изрязани стъбла (на около 80 % са прерязани с резачка), като при тях има все още сокодвижение (вегетация), но леторалите по кордоните се развиват бавно и слабо, няма гаранция дали стеблата на тези винени лози ще калцират или при по екстремни климатични условия ще загинат. Всички останали 5700 бр. лозови фиданки са прерязани нацяло с резачка, на около 20 см от земята, като при тях няма никакво сокодвижение (вегетация) и са напълно загинали.* Касае за частен свидетелстващ документ притежаващ само формална доказателствена сила, но доколкото е подписан от представители на страните по делото и не е оспорен, същият се ползва с доказателствена сила относно извършването на изявления на тези лица за осъществяването на посочените в документа факти,

които се потвърждават и от останалата доказателствена съвкупност по делото.

Установява се, че с писмо от ответното дружество с изх.№17-455 от 19.06.2019г., на база на извършения на 04.06.2019г. оглед от вещо лице, в присъствие на представители на ищеца и на застрахователя, от застрахования са изискани документи, в допълнение на изисканите такива с предходно писмо от 10.06.2019г., а именно: скица на имота и съпътстващи документи, история на имота - описание, договори за придобиване, доказателства, установяващи дали лозята са били заявявани за финансиране пред ДФ Земеделие и дали са декларирани в Изпълнителната Агенция по лозята и виното, за количествата реализиран добив през последните 4 г., схема на насажденията, документи, установяващи положените грижи и направените разходи за последните 5 г..

Отговор на писмото е изготвен и изпратен от ищеца на 29.08.2019г., постъпил при ответника с вх.№17-683/30.08.2019г., като в него се посочва, че споменатото предходно писмо от 10.06.2019г. не е получавано от застрахования. Направено е описание на имота, посочено е, че негов собственик е ЕТ „И.П.“, че ищецът е бил наемател през 2015, 2016 и 2017г., а от 2018г. е сключил договор за аренда със собственика за срок от 10 години. Посочен е начина на засаждане на масива, както и че през периода от 2015 до 2019г., масива е бил заявяван за финансово подпомагане пред ДФ Земеделие, като служители от фонда са извършвали проверки преди всяко плащане. Към писмото на ищеца са приложени скица на имота, регистрационна карта на земеделски производител, копие на договор за аренда на земеделска земя и копие на договор за отдаване на същата под наем за 2018г.,копие на анкетна карта и на констативен протокол от 04.06.2019г.

С писмо изх №17- 700/05.09.2019г., ответникът уведомява ищеца, че отказва изплащане на застрахователно обезщетение, като се изтъкват следните причини:

-непредставяне на всички изискани документи за доказване на щетата по основание и размер и невъзможност да се установи настъпилото събитие, причините за него и размера на щетата;

-неизпълнение на задълженията по чл.34, ал.1, 2 и 4 от раздел X на Общите условия на застрахователя – Взаимоотношения при настъпване на

застрахователно събитие“, а именно: застрахованията е длъжен да предприеме незабавно всички необходими мерки за намаляване или ограничаване размера на вредите, за спасяване или запазване на застрахованото имущество или на останалата част от него, да уведоми незабавно всички компетентни органи, имащи отношение към застрахователното събитие, да докаже по безспорен начин настъпването на застрахователното събитие.

Посочва се, че на основание чл.37 от същите ОУ, поради неизпълнение на някое от задълженията по чл.34 от ОУ, застрахователят има право да откаже изплащането на застрахователно обезщетение за вреди, настъпили като последица от тези задължения, с оглед на което, се постановява отказ за изплащане на застрахователно обезщетение по образуваната щета.

Анализът на посочените основания за отказ сочи, че според застрахователя, застрахованият не е предприел незабавно всички необходими мерки за намаляване или ограничаване размера на вредите. Както се посочи по-горе в мотивите обаче, касае се за внезапно, непредвидено събитие, причинено от злонамерени действия на трети неизвестни лица, което няма как застрахования да предвиди или предотврати, съответно и да ограничи щетите в конкретния случай. По отношение уведомяването на компетентни органи от застрахования, също вече бе посочено, че изпълнението на това задължение не е от естество да предотврати настъпването на вредните последици върху застрахованото имущество, поради което, по арг. от чл.408, ал.1, т.3 КЗ, същото не е основание за отказ да се изплати обезщетение. Съответно, чл.37 от ОУ на ответника, в който се предвижда, че поради неизпълнение на някое от задълженията по чл.34 от ОУ, застрахователят има право да откаже изплащането на застрахователно обезщетение, противоречи на посочената законова норма, която лимитира основанията за отказ само до посочените в т.1-4 хипотези, поради което и посочената клауза от ОУ не може да бъде валиден източник на право на застрахователя да откаже изплащане на обезщетение в настоящия случай.

Следва да се отбележи също, че видно от писмото на застрахователя до застрахования от 19.06.2019г., от последния са изискани множество документи, част от които са представени на застрахователя, както бе посочено по-горе. Според съда обаче, буди недоумение изискването на голяма част от посочените в писмото документи, които застрахованият не е представил

впоследствие, напр. относно количествата добита продукция през периода 2015-2019г., документи дали лозята са били заявявани за финансово подпомагане в ДФЗ и дали са регистрирани като лозарско стопанство в ИАЛВ, документи доказващи кога са били посадени лозите в посочените площи, разходни документи, дневници и др. доказващи положените грижи за последните 5г., документи за посадъчен материал и други доказващи засаждането и отглеждането на лозовите насаждения, доколкото се касае за сключен 2 месеца по-рано договор за застраховка, при което застрахователят е следвало да разполага с тази информация, за да може да определи на застрахователната сума на имуществото, предмет на застраховката и съответната дължима премия. Друг е въпросът, че изобщо е неясна връзката на изисканата информация, в голямата си част касаеща периоди и факти, настъпили преди сключване на застраховката, с определяне размера на вредите и застрахователното обезщетение, за който е релевантна действителната стойност на застрахованото имущество към датата на настъпване на събитието.

В тази връзка, съгласно чл.400, ал.1 КЗ, *„За действителна застрахователна стойност се смята стойността, срещу която вместо застрахованото имущество може да се купи друго от същия вид и качество.“*

Според чл.400, ал.2 КЗ, *„За възстановителна застрахователна стойност се смята стойността за възстановяване на имуществото с ново от същия вид и качество, в това число всички присъщи разходи за доставка, строителство, монтаж и други, без прилагане на обезценка.“*

Според чл.400, ал.3 КЗ, *„Когато друго не е уговорено, приема се, че застрахователната сума по договора е определена съгласно действителната стойност на имуществото. За установяване на действителната стойност застрахователят има право да извърши оглед на застрахованото имущество.“*

Съгласно чл.23, ал.1 от Общите условия на ответника, приложими към процесната застраховка, *„Застрахователната сума се договаря между застрахователя и застрахования в рамките на действителната стойност на застрахованите имущества към датата на сключване на застраховката и се посочва в полицата.“* Според чл.23, ал.2 от ОУ, по договореност между

страните, застрахователната сума може да се определи на база възстановителната стойност на имуществата. Възстановителна е стойността, срещу която имущества от същия вид и качество могат да бъдат придобити, респ. построени като нови.

Видно от съдържанието на процесната полица, в същата не е уговорено как се определя застрахователната стойност на застрахованото имущество, поради което, на основание чл.400, ал.3 КЗ, следва да се приеме, че застрахователната сума по договора е определена съгласно действителната стойност на имуществото.

За определяне действителната стойност на застрахованото имущество, по делото е назначена съдебно-оценителна агрономическа експертиза. Според заключението, изрязани и унищожени са 5700 бр лози, което е 93,44 % от общата площ на масива, като след допълването му с данни за цените на продукцията през стопанската 2018-2019г., вещото лице е дало отговора, че цената на унищожени лози на площ от 16,145 дка към момента на застрахователното събитие – 17.05.2019г., е 57484,98 лв, като е коригирало първоначално определената стойност от 38465,53 лв. Съдът кредитира заключението като компетентно и обосновано.

Съгласно чл.40, ал.1 от ОУ на ответника, застрахователят изплаща на застрахования обезщетение за разходите по възстановяване на имуществата в същия вид и качество чрез ремонт (при частична повреда) или подмяната им (при тотална загуба). По-нататък в посочения член е посочено, че възстановяването в същия вид и качество при тотална загуба е чрез подмяна с налично на пазара от същия вид и качество. Следователно, обезщетението следва да съответства на пазарната цена на унищоженото имущество към датата на застрахователното събитие която се установи в размер на 57484,98 лв. В случая, ищецът е предявил иск за сумата от 49010 лв, която сума е по-ниска от действителната стойност на увреденото имущество към датата на събитието, но с оглед диспозитивното начало в гражданския, искът следва да се уважи в посочения предявен размер от 49010 лв.

Тъй като първоинстанционния съд е достигнал до противоположен извод, обжалваното Решение № 58 от 11.07.2022 г. по т.д. №146/2021 г. по описа на Окръжен съд-Пазарджик ще се отмени изцяло, вкл. в частта за разностите, вместо което ще бъде осъдено ЗАСТРАХОВАТЕЛНО

АКЦИОНЕРНО ДРУЖЕСТВО "О.З." АД ЕИК .... да заплати на „М.Д.“ ЕООД „ЕИК ..... сумата от 49010 лв застрахователно обезщетение по полица № ....., сключена между „М.Д.“ ЕООД и ЗАСТРАХОВАТЕЛНО АКЦИОНЕРНО ДРУЖЕСТВО "О.З." АД, с период на действие 28.04.2019г. – 27.04.2020г., с предмет застраховка „Пожар и природни бедствия"-секция I „Индустиален Пожар“, Застрахованото имущество: трайни насаждения-лозя, над 5 години, винен сорт мавруд, в землището на с. Ю., с площ от 17.390 дка, с общо засадени 6100 бр. лози., Покрити рискове: пожар, буря, градушка, пороеен дъжд, наводнение, замръзване, пожар на корен, умишлен палеж и/или експлозия, злонамерени действия на трети лица, дължимо във връзка с настъпило на 17.05.2019г. застрахователно събитие - унищожени 5700 бр. трайни насаждения – лозя, част от общо 6100 бр. от застрахованите трайни насаждения – лозя над 5 г., винен сорт Мавруд, находящи се в землището на с.Ю. – 17,390 дка, в резултат на злонамерени действия на трети лица, за което при „О.З.“ АД е образувана щета ....

На основание чл.78, ал.1 ГПК, в полза на ищеца ще се присъдят разносните пред първата инстанция от 1960,40 лв за държавна такса, 300 лв за експертиза и 100 лв за свидетели, както и разносните пред настоящата инстанция от 989,49 лв за държавна такса.

Водим от горното, съдът

РЕШИ:

ОТМЕНЯ Решение № 58 от 11.07.2022 г. по т.д. №146/2021 г. по описа на Окръжен съд-Пазарджик, с което се отхвърля като неоснователен иска с правно основание чл.405 ал.1 от КЗ, предявен от „М.Д.“ ЕООД против ЗАСТРАХОВАТЕЛНО АКЦИОНЕРНО ДРУЖЕСТВО "О.З." ЕИК ....., гр.С., район „В.“, ж.к. „В.“, ул. „С.С.“ № 7 за осъждане на ответника да заплати на ищеца застрахователно обезщетение в размер на 49 010 лв. по застрахователен договор по полица №....., с предмет застраховка „ПОЖАР И ПРИРОДНИ БЕДСТВИЯ"-СЕКЦИЯ I „ИНДУСТРИАЛЕН ПОЖАР“. Застрахованото имущество е: ТРАЙНИ НАСАЖДЕНИЯ-ЛОЗЯ, НАД 5 ГОДИНИ, ВИНЕН СОРТ МАВРУД, в землището на с. Ю., с площ от 17.390 дка, с общо засадени 6100 бр. лози. Покритите рискове са: пожар, буря,

градушка, пороен дъжд, наводнение, замръзване, пожар на корен, умишлен палеж и/или експлозия, злонамерени действия на трети лица, със срок на действие от 28.04.2019г. и край 27.04.2020г., поради настъпило застрахователно събитие, за което е образувана при ответника преписка по щета № .... и се осъжда „М.Д.“ ЕООД „ЕИК ..... да заплати на ЗАСТРАХОВАТЕЛНО АКЦИОНЕРНО ДРУЖЕСТВО "О.З." ЕИК .... деловодни разноси в размер на 2 496 лв, **ВМЕСТО КОЕТО ПОСТАНОВЯВА:**

ОСЪЖДА ЗАСТРАХОВАТЕЛНО АКЦИОНЕРНО ДРУЖЕСТВО "О.З." АД ЕИК .... да заплати на „М.Д.“ ЕООД, ЕИК ....., седалище и адрес на управление: гр. П., ул. „Г.С.“ № 15, ет. 5, ап. 14, представлявано от Й. М. ов Т., **сумата от 49010 лв** застрахователно обезщетение по полица № ....., сключена между „М.Д.“ ЕООД и ЗАСТРАХОВАТЕЛНО АКЦИОНЕРНО ДРУЖЕСТВО "О.З." АД, с период на действие 28.04.2019г. – 27.04.2020г., с предмет застраховка „Пожар и природни бедствия“-секция I „Индустриален Пожар“, Застрахованото имущество: трайни насаждения-лозя, над 5 години, винен сорт мавруд, в землището на с. Ю., с площ от 17.390 дка, с общо засадени 6100 бр. лози., Покрити рискове: пожар, буря, градушка, пороен дъжд, наводнение, замръзване, пожар на корен, умишлен палеж и/или експлозия, злонамерени действия на трети лица, дължимо във връзка с настъпило на 17.05.2019г. застрахователно събитие - унищожени 5700 бр. трайни насаждения – лозя, част от общо 6100 бр. от застрахованите трайни насаждения – лозя над 5 г., винен сорт Мавруд, находящи се в землището на с. Ю. – 17,390 дка, в резултат на злонамерени действия на трети лица, за което при „О.З.“ АД е образувана щета ....., *както и разноските пред първата инстанция от 1960,40 лв за държавна такса, 300 лв за експертиза и 100 лв за свидетели и разноските пред настоящата инстанция от 989,49 лв за държавна такса.*

Решението подлежи на обжалване пред ВКС, при наличие на предпоставките по чл. 280, ал. 1 и ал. 2 ГПК, в 1-месечен срок от връчването му на страните.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____